

REIVINDICACIÓ DE L'ESCOLA BRESSOL: ESCRITURA ACADÈMICA, MITJANS I COMPROMÍS EN LA FORMACIÓ DE MESTRES

Mariona Masgrau Juanola
Facultat d'Educació i Psicologia
Departament de Didàctiques Específiques
mariona.masgrau@dg.edu

Margarida Falgàs i Isern
Facultat d'Educació i Psicologia
Departament de Didàctiques Específiques
margarida.fagas@udg.edu

Objectius

L'objectiu cabdal de la nostra pràctica és iniciar els estudiants en la composició de textos professionals i en la seva difusió en els mitjans. Aquesta experiència ens ha servit també per reflexionar sobre com es planteja la composició de treballs acadèmics universitaris avui, quines són les exigències i els reptes que proposem als estudiants, i els problemes derivats que poden tenir com a futurs professionals a l'hora de fer textos de rigor o divulgatius.

Desenvolupament

La nostra pràctica forma part d'un seguit de projectes didàctics que s'estan portant a terme en diferents escoles i instituts d'educació infantil i primària de les comarques gironines a través d'un equip de docents eclèctic i actiu, integrat per professionals de totes les etapes educatives i totes les disciplines, que es proposa investigar les tipologies acadèmiques en ús actualment, i fer un diagnòstic de la seva vigència i necessitat.

La nostra experiència s'ha portat a terme en els dos grups de tercer curs d'Educació Infantil de la Facultat d'Educació i Psicologia de la Universitat de Girona i ha consistit bàsicament a demanar a les estudiants que s'empoderessin de la seva futura professió i escrivissin en els mitjans com a mestres donant a conèixer la labor i les dificultats que encara avui dia té l'escola bressol.

Justificació de la tasca i descripció

La proposta s'emmarca en l'etapa posterior a les pràctiques de les alumnes de tercer d'Educació Infantil a les escoles bressol, on van estar dos mesos treballant amb professionals i infants de l'etapa 0-3. El retorn a les aules universitàries és un moment de necessitat d'intercanviar experiències i opinions que hem canalitzant mitjançant aquesta pràctica.

A través del debat amb les estudiants, es va constatar que les escoles bressol no són prou conegudes ni prou enteses encara avui per la majoria de la societat en el seu paper educatiu i integrador. Molta gent no es fa càrrec que les responsables d'aquests centres educatius són també educadores amb una formació específica i que l'etapa de 0-3 ha de ser molt rica en aprenentatges per atendre les necessitats i el benestar dels infants i les seves famílies.

Probablement aquesta concepció deriva d'una mala percepció general de la figura del mestre en totes les etapes posteriors: el mestre com a transmissor de coneixements; si s'entén la professió d'educador d'aquesta manera és evident que l'infant de 0-3 no està preparat encara per assimilar continguts i, per tant, la mestra s'ha de limitar a "guardar-lo". En canvi, si concebem l'educació com un entramat d'agents, situacions i complicitats que han de permetre als nens i nenes desenvolupar totes les seves capacitats, aquesta primera etapa esdevé primordial, ja que els

3es JORNADES DE BONES PRÀCTIQUES 2012

infants amb l'ajuda de família i professionals, faran grans avenços cognitius personals, emocionals, socials i psicomotrius.

Les alumnes de tercer de MEI descobreixen en part i per primer cop l'ofici de mestres de 0-3; d'altres ja el coneixien, i n'entenen de nou la seva importància. Però, com avançàvem, constaten que la seva importància no es reconeix a nivell social. La nostra proposta vol aprofitar la seva experiència per convertir-les en emissàries socials i reivindicadores de la mestra d'educació infantil de 0-3. Com estructurar i compartir en societat tots els arguments acumulats en defensa de l'escola bressol? Com participar en debats educatius especialitzats? Donem prou eines als nostres estudiants per participar en els debats d'àmbit o per erigir-se en representants de la seva professió?

Dinàmica

L'activitat es va organitzar en una sola sessió presencial i un treball grupal posterior, tutoritzat per les dues professores responsables. Les participants van ser els dos grups de quaranta-quatre estudiants de 3r de Magisteri d'Educació Infantil del curs 2011-12.

Fase 1. El debat: la sessió presencial es va organitzar a partir d'una variació de la tècnica de Philip 66¹ amb la qual es van recollir tots els arguments de les alumnes sobre el paper de les llars d'infants, la mestra 0-3 i el seu paper social: sis grups van discutir durant sis minuts els arguments que consideraven que s'havien de donar a conèixer en societat sobre la transcendència del paper de les llars d'infants com a centres educatius i es van dedicar sis minuts més a definir el paper de les educadores. Llavors les representants de cada grup es van reunir durant dotze minuts i van acordar els arguments de tots els grups; una representant els va recollir en un document, tot i que tothom va anar prenent les seves anotacions sobre diversos aspectes i detalls de la discussió, en ares d'un futur text que ja vam anunciar d'antuvi que hauria de sorgir d'aquest debat. Mentrestant la resta d'integrants del grup recollien anècdotes significatives, situacions, etc., respecte dels temes tractats, per ampliar i exemplificar els possibles textos. A la mitja part, una representant de cada classe va intercanviar els arguments amb l'altra classe, ampliant, així, el registre d'aspectes i propostes, que es van presentar tot seguit a cada grup.

Fase 2. La difusió: Un cop es van elaborar aquests documents-base, rics en idees però sense cap estructura ni format, es va demanar a les estudiants que fessin públics aquests arguments, que els articuessin en textos coherents i cohesionats i els publicuessin en algun mitjà de comunicació comú o publicacions especialitzades en educació, dirigides a les comunitats escolars i institucions; també podien fer intervencions ens espais públics, a emissores, etc. El format podia ser el que volguessin: des d'un article, a un manifest, a una *performance*. Aquesta era una de les decisions que havien de saber prendre al llarg de tot el procés. Per tal de fer l'avaluació del seu treball, els demanàvem només que ens informessin del procés i en recollissin les evidències finals, és a dir, que ens enviessin una còpia o enllaç de la publicació del seu text.

1 Sis grups, formats per sis persones, discuteixen durant sis minuts sobre un determinat tema i acorden uns arguments; llavors un representant de cada grup es reuneix amb els altres cinc representants i acorden uns nous arguments més sòlids, també amb sis minuts.

Avaluació dels resultats

Si bé considerem que aquesta ha estat una bona pràctica, no podem deixar d'avaluar-ne els resultats d'una forma crítica i preocupant.

La primera constatació és que tot i que les professores no vam exigir un únic format, les estudiants van anar consensuant entre totes a través de converses continuades en la convivència a l'aula, dos tipus de text: la carta al director (per a diaris) i el manifest (també per a diaris). I tots els grups van acollir-se a aquest tipus de text sense variacions. Semblava, doncs, que el fet de no indicar quin tipus de text s'havia de fer, els donava una certa sensació de desempatança, fet que denota poca pràctica en aquest tipus de presa de decisions.

La segona constatació és que les alumnes van escriure els textos abans de decidir a quines plataformes els volien enviar per tal de fer-los públics i en cap cas no van modelar-los segons el mitjà al qual es dirigien. Alguns textos tenien molt bons arguments o havien trobat jocs estilístics molt encertats (alguns s'assimilaven al conte) però llavors s'enviaven a plataformes molt poc adequades a la seva naturalesa.

En tercer lloc, els mitjans als quals es van dirigir no van ser en cap cas revistes especialitzades de didàctica, sinó mitjans de difusió comuns:

- secció de cartes del lector de diaris locals i comarcals: *El Punt Avui*, *Diari de Girona*
- secció de cartes del lector de diaris d'àmbit nacional: *La Vanguardia*, *Ara*
- revistes de publicitat: *L'Ham* de Banyoles, *Colors del Pla* de l'Estany, *L'Empordà* de Figueres i *Àncora* de Sant Feliu de Guíxols, *Llumiguia* de Cassà de la Selva
- xarxes socials: pàgines personals
- blocs i plataformes d'opinió digital:
Mirades, de Teresa Bardera (<http://blocs.xtec.cat/mbardera/>), *Plataforma 0-3* bcn (<http://plataforma03bcn.blogspot.com.es/>)
- iniciatives de difusió d'elaboració pròpia: webs, penjada de manifestos en centres educatius, elaboració d'adhesius

Algunes estudiants van enviar el text a un o dos mitjans i, tot i que no es va arribar a publicar, van fer arribar a les professores del mòdul un correu explicant el procés i donant la tasca per acomplerta satisfactòriament, ja que consideraven que el fet que es publicués o no, no depenia d'elles i, per tant, quedaven exemptes de responsabilitats.

Cal remarcar també que moltes estudiants introduïen els seus textos amb una mena de *captatio benevolentiae* que convertia la iniciativa en un exercici d'aula. "Som unes estudiants de 3r de MEP que volem fer un manifest perquè...".

Avaluació de les estudiants

S'ha avaluat el treball de les estudiants amb la següent rúbrica que tenia en compte a parts iguals l'elaboració del text i la seva perícia i ambició a l'hora de difondre'l. Aquest segon factor, a les estudiants, els ha costat entendre que s'avalués, ja que consideraven que no depenia directament d'elles. No el veien com un resultat d'aprenentatge, ni acceptaven la responsabilitat de tot el procés, és a dir, no s'adonaven que l'elaboració del text era determinant a l'hora de ser escollit per publicar o no per part dels editors; no s'analitzava la necessitat d'introduir-lo als periodistes responsables als quals es dirigien, ni la possibilitat d'insistir en cas de ser denegat; no es preveia la cerca d'alternatives si els mitjans escollits en primer terme el rebutjaven, etc.

	0-4	5-6	7-8	9-10
Text: argumentació	Sense arguments o molt pobres.	Alguns arguments però poc relacionats.	Arguments clars i relacionats.	Arguments ben fonamentats i contrastats. Amb exemples.
Text: estil i elaboració lingüística	Errades morfosintàctiques.	Problemes de cohesió.	Text estructurat.	Text ric, ordenat i coherent.
Publicació: adequació del tipus de text al mitjà escollit	No.	Una mica.	Sí perquè opta per un text genèric.	Específica. Atén els criteris del mitjà.
Publicació	No publicat.	Plataforma de baix impacte.	Plataforma de mitjà d'impacte.	Pla de difusió ambiciós: especialitzat, rigorós.

Conclusions

Tot i que les nostres estudiants es poden considerar plenament natives digitals en la gran majoria, continuen percebent-se a elles mateixes com a receptores dels mitjans i no com a usuàries 2.0 i generadores de continguts.

No valoren, encara, les revistes específiques com a significatives en el seu àmbit de comunicació i no se senten legitimades a participar-hi com a autores.

Per altra banda, tampoc no consideren els textos orals i audiovisuals (ràdio, tv, youtube ...) com a referents de comunicació formal. Aquest fet es deu en bona part en la concepció dels treballs acadèmics que es fan al llarg de la secundària i la universitat, en què en un 99% dels casos és el professor qui estipula la forma, el format i el receptor.

També observem que no reformulen ni contextualitzen l'objectiu dels seus escrits en funció del receptor, avesades com estan que vingui donat pel professorat.

Tots aquests són factors que hauran de conformar com a professionals un cop arribin als seus llocs de treball i vulguin donar a conèixer els seus punts de vista i opinions i experiències; per això considerem que els hauríem de començar a entrenar a prendre aquest tipus de decisió ja en els estudis universitaris. La competència comunicativa, sens dubte, passa avui per la presa de decisions i les diatribes amb els mitjans per tal de fer sentir la pròpia veu a la xarxa digital i humana en la qual vivim. Seguirem insistint, en aquesta línia de plantejament i de pràctica real de la competència comunicativa. Considerem que hem de propiciar que les estudiants participin de l'activitat professional amb esperit de compromís i com a agents portadors de propostes i consignes possibles.